

Jewhen Rawski, *Śmierć Hektora*, 2012

plótno, olej, 160×100 cm

Yevhen Ravski, *The Death of Hector*, 2012

canvas, oil, 160×100 cm

Czekając na bohatera

Waiting for a Hero

Od dwóch lat Ukraina jest tematem medialnym. Ekspozycja *Czekając na bohatera* podkreśla szczególne miejsce i charakter współczesnej ukraińskiej sztuki w jej współdziałaniu z najnowszą historią tego państwa. Wystawa reprezentuje prace dwóch ukraińskich artystów: Wołodymyra Kostyrki i Jewhena Rawskiego, znanych niewielkiej liczbie polskich miłośników sztuki, a cenionych i rozpoznawalnych na Ukrainie.

Wystawa jest narracją złożoną z dzieł pochodzących z ostatnich pięciu lat. Tworzą ją obrazy wybrane z wcześniejszych projektów artystów i różnorodnych tematycznych serii oraz zaprojektowane specjalnie na to wydarzenie instalacje.

Spleciona z wyrwanych z pierwotnych kontekstów obiektów ekspozycja tworzy rodzaj całości. Ułożone w nowej konfiguracji jedne prace nadają innemu wydźwięk innym lub zmieniają punkt spojrzenia na nie. W ten sposób powstaje nowa opowieść. Jest ona mieszaniną mitycznych legend, biblijnych wątków i kryminalnych historii. Jej bohaterzy poruszają się po potajemnych ścieżkach, usiłując spełnić swoją ukrytą misję, po czym zniknąć ze sceny. Półbogowie, czarodzieje, bojownicy, syreny, morderczynie, zombie i demony wypełniają przestrzeń, z której wyłania się liryczny, romantyczny lub drastyczny obraz.

Głównym tematem ekspozycji jest stan ukraińskiego społeczeństwa. Stan trwania w oczekiwaniu i nadziei, który ostatecznie uosabia się w obrazie metafizycznego bohatera.

Kto jest nim dla Ukraińców? Czy to jeden z oligarchów decydujących o jej losie? Czy może któryś z chłopaków toczących śmiertelną walkę o godność?

Nagle w 2014 roku w obliczu gwałtownych politycznych i wojennych wydarzeń zwykle stereotypy bohatera – od kosmonauty do supermana – zostały odsunięte. Powstał nowy

For two years, Ukraine has been headline news. The exhibition *Waiting for a Hero* underlines the special place and nature of contemporary Ukrainian art in its involvement in the recent history of this country. The show presents the works of two Ukrainian artists: Volodymyr Kostyrko and Yevhen Ravski, known only to a small number of Polish art lovers, but highly esteemed and widely recognised in Ukraine.

The exhibition is an narrative composed of works from the last five years, paintings selected from previous projects and thematically varied cycles, as well as installations specially prepared for this event.

The exhibition, put together from works removed from their original contexts, creates a kind of whole. Arranged in a new configuration, the works endow other images with different meanings or change the perspective of looking at them. In this way they constitute a new narrative. It is a mixture of mythical legends, biblical themes and criminal stories. Its protagonists move along mysterious paths, attempting to achieve their secret mission and then disappear from the scene. Demigods, wizards, fighters, sirens, murderers, zombies and demons fill the space from which a lyrical, romantic or dramatic picture emerges. The main theme of the exhibition is the state of Ukrainian society. It is a state of being suspended in anticipation and hope, ultimately embodied in the image of the metaphysical hero.

Who is this hero for the Ukrainians? Is it one of the oligarchs deciding the country's fate? Or perhaps one of the boys engaged in a deadly struggle for dignity?

Suddenly in 2014, in the face of violent political and military events, the usual stereotypes of the hero – from astronaut to Superman – were put aside. A new, obvious image of the Ukrainian hero came

oczywisty wizerunek ukraińskiego bohatera – bohatera Majdanu. To on właśnie stał się nową treścią hasła „Herojam sława!” (ukr. „Chwała bohaterom”).

Obaj artyści mieszkają na Ukrainie, w państwie, które jest w niebezpieczeństwie, utrapione, boryka się z przeciwnościami. Autorzy odczuwają potrzebę zmian, z którymi nadal bez nadziei się zwleka... Na barykadach i na wojnie, ale też w szarej codzienności trwa walka o lepsze życie. Społeczeństwo cierpi, lecz nie straciło nadziei.

Wybrane płótna dwóch malarzy odsłaniają oczywiście za ledwie fragment złożonego zjawiska, jakim jest współczesna sztuka ukraińska. Jednak to, że dzieła te zostały stworzone na terenie Lwowa, miasta stanowiącego poniekąd zaplecze najnowszych ukraińskich wydarzeń politycznych, przede wszystkim dwóch ważniejszych rewolucji w XXI wieku, jest istotnym powodem tego, żeby się z ową sztuką zapoznać.

Nowi Dawni Mistrzowie

Wołodymyr Kostyrko i Jewhen Rawski to artyści nowej generacji. Obaj na stałe związani są ze Lwowem. Współpracują z kuratorem Pawłem Gudimowem, założycielem Ja Galerii, która ma siedzibę w Kijowie i oddziały w innych miastach na Ukrainie. Dzięki tej produktywnej współpracy Kostyrko i Rawski są rozpoznawalni na Ukrainie jako wiodące postacie artystycznego życia.

Obaj artyści stawiają siebie niejako w opozycji do głównego nurtu sztuki współczesnej. Kostyrko mówi wręcz, że „to nie jest sztuka współczesna”. Chodzi o takie jej rozumienie, gdy inspiracją dla sztuki stają się zwyczajność i codzienność. W tym sensie ani Rawski, ani Kostyrko nie mieszczą się w nurcie celebrowania bezapelacyjnie banalnego świata rzeczywistego. Swoją język Kostyrko i Rawski konstruują, operując stylem, a poprzez definiowanie piękna i tematykę nawiązują do twórczości dawnych mistrzów malarstwa europejskiego. Identyfikują się z fenomenem określonym przez Donalda Kuspita jako nurt Nowych Dawnych Mistrzów. Ich figuratywne malarstwo operuje instrumentami najbardziej pasującymi do manieryzmu i baroku. Obrazy Kostyrki i Rawskiego, tak samo jak obrazy manierystów włoskich, charakteryzuje dramatyczna ostrość, przesadna

into being – the hero of the Maidan. It is this figure which gave new content to the slogan “Kheroyam slava” (Ukr. “Glory to the heroes”). Both artists live in Ukraine, a country which is in danger, in distress, struggling with adversity. The artists feel the need for changes, which are still hopelessly delayed... On the barricades and on the war front, but also amidst the drab everyday reality, the fight for a better life is going on. Society suffers, but has not abandoned hope.

Of course, the selected canvases of the two painters reveal only a fragment of the complex phenomenon which is contemporary Ukrainian art. But the fact that they were created in Lviv, a city forming a kind of background for the most recent political events in the Ukraine, above all two major twenty-first-century revolutions, are sufficient reasons to explore this art.

New Old Masters

Volodymyr Kostyrko and Yevhen Ravski are artists of a new generation. They are both permanently connected with Lviv. They work with the curator Pavlo Gudimov, founder of the Ya Gallery, which is based in Kyiv and has branches in other Ukrainian cities. Thanks to this productive cooperation, Kostyrko and Ravski are recognisable in Ukraine as leading figures in artistic life.

Both artists put themselves in opposition to the main stream of contemporary art. Kostyrko says unambiguously that “it is not contemporary art”. The essence of contemporary art is that it is inspired by the mundane and ordinary. In this sense, neither Ravski, nor Kostyrko fit into the trend of unreservedly celebrating the trivial real world. Kostyrko and Ravski construct their language through style, while in their definition of beauty and subject matter they invoke the Old Masters of European painting. They identify with the phenomenon defined by Donald Kuspit as New Old Masters. Their figurative painting uses instruments best suited to Mannerism and Baroque. Images of Kostyrko and Ravski, just like the images of Italian mannerists, are characterised by dramatic sharpness, exaggerated expression of figures and movements, dissonance of colour and image. Another relevant feature here is a kind of elitism, addressing their art to the expert,

ekspresja postawy i ruchów, kolorystyczne i wizualne dysonanse. Łączy je też podejście, swoisty elitaryzm zorientowany na znawcę, na konesera, na erudyte. Sztuka współczesna, czy to *postsztuka* – językiem Kuspita, nie ma w sobie takiej tajemnicy, która by potrzebowała specjalnego tłumaczenia. *Czarnego kwadratu* Malewicza czy *Fontanny* Duchampa nie trzeba wyjaśniać. Ale dawna, tradycyjna sztuka takiego komentarza niezwykle się domaga. Należy posiadać gruntowną wiedzę na temat mitologii, historii, religii, żeby zrozumieć sens przekazu na płótnach starych mistrzów. Niezbędna jest pewna wiedza, jeśli chce się dokonać swojej własnej chociażby interpretacji. W nowym wydaniu, do którego należą autorzy dzisiejszej wystawy, taka sztuka stwarza pojemną przestrzeń dla interakcji i intelektualnej zabawy.

connoisseur, erudite. Contemporary art, or post-art, as Kuspit would put it, does not contain any mystery which would demand a special explanation. Malevich's *Black Square* or Duchamp's *Fountain* do not need to be explained. But the old, traditional art urgently requires such comment. You need to possess a thorough knowledge of mythology, history and religion to understand the message contained in the canvases of the Old Masters. Even if you want to make your own interpretation, you need to know something. In its new edition, exemplified by the authors of our exhibition, such art creates ample space for interaction and intellectual play.

Wołodymyr Kostyrko, *Donald Kuspit*, 2013
płótno, olej, 120×150 cm

Volodymyr Kostyrko, *Donald Kuspit*, 2013
canvas, oil, 120×150 cm

W 2011 roku tę koncepcję na grunt ukraiński przekłada Pawło Gudimow w postaci muzealnego projektu pod takim właśnie tytułem: *Hobi stari maŭcmy* (Nowi stari majstry). Projekt rozpoczęty we Lwowskiej Galerii Sztuki, pokazywany w różnych miastach Ukrainy, zostaje przyjęty z wielkim entuzjazmem. *Nowych Dawnych Mistrzów* rozpatrywano wręcz jako ukraiński fenomen. Na ogólnoswiatowy kontekst tego nurtu nałożyła się ukraińska, wciąż niezwykle aktualna potrzeba konstruowania nowej przeszłości, nowej historii, nowych bohaterów. Dlatego niezwykle płodne okazało się osadzenie ukraińskiej historii w tradycji rokoka i baroku. Wyniesienie jej na poziom uniwersalnych wartości europejskiej cywilizacji było i pozostaje jedną z artystycznych „misji” naszych dzisiejszych bohaterów.

Szczególnie interesującym określeniem, które jeszcze inaczej definiuje tę sztukę, jest analiza motywacji i sposobów osiągania artystycznych celów. Podobnie jak w społeczeństwie ukraińskim, tak i w tym widocznym fragmencie sztuki panuje historyzm, ogarnia je historyzm. Czyli stosuje się metody, sposoby zaczerpnięte z dziewiętnastowiecznego historyzmu. Można by to unaocznic i porównać aurę zachodnioukraińskiego malarstwa do matejkowskiego ducha tworzenia ikonografii dziejów Polski – ducha polskiej dumy narodowej. Tylko że u Kostyrki i Rawskiego wszystko oczywiście przesącza się przez perspektywę XXI wieku. Którego chorobą umysłową, jak pisze Viktor Frankl, jest bezsensowność. Najwyraźniej kontemplacja etyczna, wieczność czy wolność są *passé* w świecie naszych czasów, pełnym względnych wartości. Dlatego z ratunkiem przychodzi tutaj kicz. Wobec tego jeśli podąża się w stronę uświadamianego kiczu, nie ujmuje to treści wypowiedzi i jej forma jako całość nie pozostaje od tego naruszona. Natomiast pojawia się przesławczość, ironia wobec uświadamiania sobie swej historyczności, ironia wobec świata i samoironia artysty.

Chociaż obaj artyści są przedstawicielami jednego nurtu, choć od wielu lat współpracują i robią liczne wspólne projekty, to są oni bardzo różni. Włodko, oprócz tego, że jest malarzem i designerem, jest też zawodowym historykiem sztuki. Czerpie więc z przeszłości nieustająco. Tworzy swoje dzieła w postaci

In 2011, the concept of New Old Masters was imported to Ukraine by Pavlo Gudimov in the form of a museum project of the same name: *Hobi stari maŭcmy*. The project, started in Lviv Art Gallery, has been shown in various Ukrainian cities and received with great enthusiasm. *New Old Masters* has even been considered as a Ukrainian phenomenon. Imposed on the global context of this trend is this still very relevant Ukrainian need to construct a new past, new history, new heroes. Therefore, it proved very productive to embed Ukrainian history in the tradition of the Rococo and Baroque. Elevating Ukrainian history to the level of universal values of European civilisation has always been one of the artistic “missions” of our today’s heroes.

This art can be defined in a different, especially interesting way through analysing the motivations and ways of achieving artistic goals. Just like in the whole of Ukrainian society, in this fragment of art an all-embracing historicism reigns. In other words, methods and means drawn from nineteenth-century historicism are used. We could compare the atmosphere of Western Ukrainian painting to Matejko’s spirit of creating an iconography of Polish history – the spirit of Polish national pride. But of course in the works of Kostyrko and Ravski all this is filtered through the perspective of the twenty-first century; a century suffering from a mental illness called meaninglessness, as Viktor Frankl says. Ethical contemplation, eternity and freedom are evidently *passé* in the world of our times full of relative values. This is why kitsch comes to the rescue. If you deliberately aim for kitsch, you do not subtract from the content of the message and its form as a whole remains intact. Another new element which appears is sarcasm, an ironic attitude to self-conscious historicity, an irony directed at the world and the artist himself.

Although both artists are representatives of the same trend, although they have been working together for many years and have participated in many joint projects, they remain very different. Besides being a painter and designer, Włodko is also a professional art historian. And he constantly draws from the past. He makes his works by way of an exciting play built on associations, seasoned with a large

zbudowanej na skojarzeniach ekscytującej zabawy, którą przyprawia sporą dawką ukrytej ironii. Mówi: „Jak robiłem, to robiłem dla jaj, to był żart. A »oni« teraz zamawiają mi jakichś freaków całkiem serio”.

Jeden z głównych tematów pierwszych dzieł artysty, tak zwany wczesny Kostyrko, którym wybuchła lwowska scena artystyczna przełomu XX i XXI wieku, to Galicja. Wygląda na to, że udało się twórcy odzwierciedlić, ba – nawet opanować kryzys postradzieckiej przemiany, ideowej transformacji oraz zagospodarować powstałą po 1991 roku wolną przestrzeń ideową. Pierwszym wielkim zadaniem, jakiego podjął się Kostyrko, było budowanie jego własnej galicyjskiej tożsamości.

Nigdy nie rozstając się z lwowskim regionalizmem, Kostyrko po Pomarańczowej Rewolucji (2004) płynnie przechodzi na tematy bardziej uniwersalne. Jego malarstwo nieustannie inspirowane jest dorobkiem malarstwa europejskiego i niezmiennie pozostaje dziwaczne, na wskroś przeszycie podtekstami, które można rozpatrywać, rozwiązywać niczym rebusy, jak fantastyczne sploty różnych historycznych faktów i postaci. Wspólnym kluczem jego dzieł staje się ikonografia oddolnego ruchu sprzeciwu, rodzaju buntu opowiedzianego zawiłym językiem metafory. Prace, które powstały w ciągu ostatniego roku, tylko potwierdzają ogólny, buntowniczy charakter twórczości, zadeklarowany w alegorii nieprzyjęcia obecnego systemu.

dose of concealed irony. He says: “When I did these things, I did them for fun, it was a hoax. And now ‘they’ quite seriously order some freaks from me.”

One of the main themes in his early works, the so-called early Kostyrko, which exploded on the Lviv artistic scene at the turn of the century, is Galicia. It seems that the artist managed to reflect, and indeed even to master the crisis of the post-Soviet change, the ideological transition, and to reclaim the deserted space of ideas which emerged after 1991. The first great task undertaken by Kostyrko was building his own Galician identity.

Never breaking away from Lviv regionalism, after the Orange Revolution (2004) Kostyrko smoothly passed on to more universal themes. His painting is constantly inspired by the achievements of European painting and always remains bizarre, full of overtones which can be analysed, solved like puzzles, traced like fantastic labyrinths of historical facts and figures. The common key to his works is the iconography of the grassroots resistance movement, a kind of rebellion recounted in an intricate language of metaphor. The works from the last year only confirm the generally rebellious nature of this art, declared in the allegorical rejection of the current system. (*To ye rokoko* [This is Rococo], 2015).

The case of Yevhen Ravski is different. He is both a painter and a scriptwriter, and he treats art seriously. His works are also a play, but of a different kind, they are a type of theatre. During a performance we know we are in a theatre, but it does not prevent us from “believing” in the honesty of the emotions expressed by the actors. The author does not pretend. The author experiences his work like a good actor on stage, where the role of pouring blood is played by a red curtain.

Wołodymyr Kostyrko, *Oto rokoko*, 2015
plótno, olej, 70×50 cm

Volodymyr Kostyrko, *This Is Rococo*, 2015
canvas, oil, 70×50 cm

Inaczej jest w przypadku Jewhena Rawskiego. Jest on jednocześnie malarzem i scenarzystą, a sztukę traktuje poważnie. Jego dzieła to też gra, ale innego gatunku – to gra w pewnego rodzaju teatr. Podczas spektaklu wiemy, że jesteśmy w teatrze, nie przeszkadza nam to jednak „wierzyć” w szczerą emocję przekazywanych przez aktorów. Autor nie udaje. Autor przeżywa swoje dzieło tak jak dobry aktor na scenie, gdzie rolę lejącej się krwi odgrywa czerwona kurtyna.

Typ nowego ukraińskiego bohatera, który – co całkiem możliwe – nadal jeszcze nie nadszedł, to jedno z artystycznych odkryć Jewhena Rawskiego. Jego obrazy ukazują szczególnie skoncentrowany wyraz frustracji i wewnętrznego napięcia, nasilonego zwłaszcza w czasach Janukowycza, w okresie rozgorznięcia, uczucia pustki i społecznej destrukcji. Na licznych płótnach pojawiają się rozmaite konfiguracje scen walk, odczytywane dzisiaj jako nieświadomione, ale narastające przeczucia artysty co do zbliżającego się konfliktu, alegoryczne sceny boju pod ścianami Troi. Jego bohaterowie to Achillesy i Hektory, których czas już niebawem nadejdzie.

Kiedy pod koniec 2013 roku w Kijowie zaczęło wrzeć, autorzy porzucili swoje płótna i stanęli w broniących Majdanu szeregach. Od tego czasu prawie nie malowali obrazów – malowali za to kamuflaż na samochodach osobowych, przemieniając je tym samym w pojazdy bojowe, które miały wesprzeć operację antyterrorystyczną na wschodzie kraju.

The type of the new Ukrainian hero, which quite possibly has still not arrived, is one of the artistic discoveries of Yevhen Ravski. His paintings show an especially intense expression of frustration and inner tension in the times of Yanukovich, a period of discouragement, a sense of emptiness, and social destruction. On many paintings there are various configurations of battle scenes, interpreted today as an unconscious, but increasing premonition of the approaching conflict, allegorical battle scenes beneath the walls of Troy. His characters are Achilleses and Hectors, whose time will soon come.

When in late 2013 social unrest started to become evident in Kyiv, the authors abandoned their canvases and stood in the ranks defending the Maidan. Since that time they have rarely used their brushes to make art – but they paint camouflage on cars, transforming them into combat vehicles supporting anti-terrorist operations in the east of the country.